

DUURZAAMHEID & NATUUR

NATUURDAGBOEK
9 oktober

Verrassende vogel op een gekke plek

Als we over de zeedijk tussen de kwelders en de Noordpolder in Noord-Groningen lopen, kijk ik naar de graspiepers onder aan de dijk. Graspiepers zijn bruinige zangvogels die met vele in Nederland broeden en met nog vele meer door ons land trekken, van broedgebied naar winterverblijf. Tijdens hun trek volgen ze graag de kust. Op de kwelders hier hebben ze tevens gebroed, dus aan graspiepers geen gebrek.

Ik heb dan ook meer oog voor die bruine kiekendief die over de kwelder jaagt alsof ze niet naar Afrika hoeft. En voor de steltlopers op herfsttrek. En voor de tapuiten, ook op herfsttrek. In de herfst kunnen de meest verrassende vogels op de gekste plekken opduiken.

Vandaar dat ik die graspiepers niet veel blikken gun, al neem ik soms gauw een foto, als er eens een zichzelf fraai in het zonnetje zet. Eén zo'n graspieper neemt kort plaats op het grote, ijzeren hek dat de onvermijdelijke grote grazers op de kwelders houdt. Die zouden dat taaie kweldergras anders terstond inruilen voor het voedzame raaigras op de dijk. Maar dat is voor de schapen.

Thuis bekijk ik de foto's en wat zie ik? Die ene graspieper op het hek is geen graspieper, maar een grauwe vliegenvanger! Dat is zo'n vogel die niet zo algemeen is, maar toch algemeen genoeg om ze iedere zomer een keer tegen te komen.

Grauwe vliegenvangers zitten vaak op een uitstekende boomtak op de uitkijk, om snel een fladderende uitval te doen en een passerend insect te grijpen. Ze zijn bruin met een streperige borst, een vlekkerig voorhoofd en een zwarte snavel. Tijdens de jacht valt hun verticale zithouding op. Die heeft de vogel op de foto niet, de rest wel.

Grauwe vliegenvangers broeden in kleinschalig boerenland met houtwallen en oude loofbosjes. Ze trekken in augustus en september naar Afrika. Dat er een zo laat in het seizoen aan de Waddenkust zit, is typisch een voorbeeld van een verrassende vogel op een gekke plek.

Koos Dijksterhuis

Een grauwe vliegenvanger.
FOTO KOOS DIJKSTERHUIS

NUMMER 35 De Nijmeegse organisatie Kleurrijk Groen wil het thema duurzaamheid uit de 'witte bubbel' halen. Drie ambassadeurs vertellen.

interviews **Naïm Derbali**

Een ander groen geluid uit Nijmegen

Kleurrijk Groen wil de groene wereld verbreden en mensen met verschillende achtergronden bereiken. Elf ambassadeurs verspreiden kennis over milieubewust leven in diverse culturele gemeenschappen. Ze organiseren natuurexcursies en informatiebijeenkomsten om het gebruik van plastic terug te dringen. Ook brengen ze huisbezoeken, waarbij bewoners tips krijgen over het besparen van energie.

ABOBAKR RASSA (39)

"In Afghanistan ben ik opgegroeid met groen om me heen. Ons huis had een enorme tuin met een grasveld, een moestuintje en een boomgaard. Vanuit ons huis kon ik de bergen en sneeuwtoppen zien. Dat waren mooie jaren, vóór de oorlog. Ik veranker natuur in mijn hoofd met wat goed is: nostalgie. Mijn lot is bepaald door geopolitieke en energieoorlogen, waarbij het te doen was om natuurlijke bronnen. Mensen doden elkaar om schaarse goederen, terwijl, dat geloof ik echt, de natuur iedereen kan voorzien.

"Toen wij hier naartoe kwamen gingen we steeds meer vlees eten. Mensen met een migratieachtergrond nemen de eetcultuur en vleesconsumptie van mensen in het Westen over. Omdat het goedkoop is, en voorhanden. Terwijl de Afghaanse keuken veel rijker is dan alleen maar vlees: linzen, bonen, peulvruchten, rijst. Ik weet van Marokkaanse vrouwen met wie ik werk dat *harira*, hun geliefde soep, oorspronkelijk ook haast vegetarisch was, met slechts een tikje vlees als smaakmaker. Dat is ook geëvolueerd naar steeds meer vlees. "Duurzaamheid zit heel diep in verschillende

culturen en levensbeschouwingen. Alleen moet je dat aspect weer naar boven zien te halen en opnieuw waarderen en belichten.

"De Fatima's en Ahmeds doen ook verschrikkelijk mooie dingen. Bij Kleurrijk Groen is een dame met een Turkse achtergrond bezig met een nieuw centrum voor haar vereniging. Dat wil ze graag neerzetten in een pand dat aan duurzaamheidsnormen voldoet en waar ze bijvoorbeeld ook zonnepanelen kan plaatsen.

"Maar waar te beginnen? Het trof dat ik in de energiesector werk. Ik wist precies wie ze moest bellen. Maar voor vele anderen is die informatie niet voorhanden. Mensen met een migratieachtergrond ontbreekt het vaak aan een goed netwerk om hun weg te vinden.

"Ik werk al lange tijd in de energiesector. Een sector van witte oudere academici. Slim, ja. Alleen kan het je er soms van weerhouden open te staan voor nieuwe impulsen, omdat je denkt te weten hoe alles zit. Als ik, iemand met een Afghaanse achtergrond, daar met mijn hand op tafel sla en zeg: 'Het kan ook anders', dan is dat lastig, ongemakkelijk.

"De groene beweging moet worden wakker geschud. Het is geen geheim dat die wereld als een cluppie denkt: een groep van gelijkgestemden die een echt 'cultuurtje' vormen. Hoe past een totaal andere persoon vanuit een heel andere cultuur, die ook wat toe te voegen heeft, daartussen?

"Om dat te doorbreken heb je verbinders nodig. Echt openstaan voor radicale vernieuwing en verandering vraagt om gedragsverandering op een dieper niveau. Je angsten opzij zetten – dat zijn we niet gewend."

MARY EZRA GOMA (42)

"Ik groeide op in Zuid-Soedan, waar de natuur altijd heel dichtbij was. Als we wilden spelen,

Drie ambassadeurs van Kleurrijk Groen, v.l.n.r.

gingen we de bossen in. We konden mango's, guave's uit de bomen pakken en eten. Vroeger besepte ik niet goed wat dat voor me betekende. De natuur was zo'n vanzelfsprekend onderdeel van mij, dat ik het niet doorhad.

"Toen ik in 2011 terugging, zag ik wat een slagveld het was geworden. Alle begroeiing, al het groen was weg. Het klimaat is veranderd: het was nog warmer, nog droger dan voorheen. Ik voelde het diep vanbinnen, hoe lelijk mijn eigen plek was geworden. Al die mooie herinneringen waren weggevaagd. Het heeft me pijn gedaan.

"Ik merk ook dat het de mensen zelf verandert. Mensen worden harder. Kun je nagaan hoe belangrijk groen is voor ons. Na die reis kwam mijn liefde voor de natuur weer naar boven en bedacht ik me: wat kan ik doen om mensen bewust te maken van de natuur en ons klimaat? En het belang ervan? Ik wilde meer doen, er meer over leren ook. Natuur zorgt voor ons leven. Laten we dan ook voor haar zorgen.

"Toen ik in 1997 in Nederland aankwam, miste ik ook de kennis om het juiste te doen. Nieuwkomers worden vaak aan hun lot overgelaten en blijven ongeïnformeerd als het gaat om duurzaamheidsonderwerpen. Ik dacht: wat is er beter dan het bij iemand thuis zelf te gaan uitleggen?

"Daar begint de gedragsverandering. Met mijn project maken we mensen met een migratieachtergrond bewust van het milieu. Veel nieuwkomers komen uit warme landen en houden bijvoorbeeld de verwarming dag en nacht aan, douchen lang en heel warm, of laten de lampen continu aan.

"Daarom gaan we huis aan huis uitleggen, demonstreren hoe ze energiezuinig bezig kunnen zijn en waarom dat belangrijk is. Je kijkt naar de energierekening en kijkt hoe ze hun